

VÁROSRESZ SZÜLETETT: SZEGED–KECSKÉS ISTVÁN TELEP

Kecskés István telep Szeged déli részén, a Szabadkai út két oldalán helyezkedik el. A ma már több mint 3000 fős városrész története három nagyobb korszakra osztható.

Az első, a kb. 160 házból álló *öreg-* vagy *ótelep* létrejött: az első világháború után hadirokkantak, hadiözvegyek és hadiárvák részére osztottak házhelyeket a városi bérföldek e területére. A második, nagyobb számú beköltözés a második világháború után történt. A város szocialista vezetése Szeged égető lakáshiányát munkáslakás építési akciókkal oldotta meg, s ennek részeként az ekkor már Ságvári telepnek nevezett városrészre ikerházak építését szervezték meg a nagyüzemek dolgozói részére (1957/58 ill. 1961-65). A harmadik korszak a 20. század végén kezdődött, napjainkig tart.

Említést kell tenni Szeged település-szerkezetének egy sajátosságáról: a telepek (ahogy Szegeden mondják „*telepök*”) létrejöttéről. A 20. század első évtizedeire jellemző, hogy a nagyvárosok peremkerületeiben alakult ki ez a település-forma, ahol a városban dolgozó, szegény kisemberek (napszámosok, munkások, altisztek, szegénységgel küszködő iparosok) éltek. A szegedi telepek közös jellemzője, hogy a körtőlésen kívül helyezkednek el, Szegedet valóságos gyűrűként fogják körbe. Kialakulásukat több tényező befolyásolta. Egyrészt: az első világháború alatt és után a helybeli lakosság egy része rohamos mértékben elszegényedett, és nem tudta a lakbért fizetni. Másrészt: jelentős számú menekült érkezett Erdélyből és a Bácskából, akik a város területén zsúfolódtak össze és valamiféle lakásmegoldást kellett nekik biztosítani. Mivel a magánépítők nem voltak hajlandóak lakóházakat építeni, ezért a város kényszerült kis alapterületű épületek emelésére, amelyek azonban nem tudták kielégíteni az igényeket.

Kecskés István telep is a Körtőlésen kívül található. Létrejöttében az előző szempontok is szerepet játszottak, de ezen túl kialakulása közvetlenül az első világháború következménye. „*Meglehetősen keveset tudunk a Szeged városát övező telepek*

létrejöttének és kialakulásának a körülményeiről, ami elsősorban az írásos források hiányával és feltáratlanságával magyarázható.” - olvashatjuk Mód László, a szegedi telepek történetével is foglalkozó néprajzkutató tanulmányában.¹ Kecskés-telep történetét az utóbbi években kezdtem kutatni. Célom volt föltárni, mely személyek és közösségek segítették az életfeltételek kialakulását, a mindennapi tevékenységek megindulását. Kerestem a választ arra, hogy a város különböző részeiből, különböző társadalmi és kulturális rétegeiből véletlenszerűen összetevődött emberek csoportja nagyon nehéz körülmények között hogyan kezd új életet, s teremti meg saját közösségét. Jelen tanulmányban a kutatás eredményeinek egy szeletét, a betelepülés folyamatát mutatom be. A telepen élő leszármazottakkal készült interjúkon kívül a Csongrád Megyei Levéltár, a Szeged-Csanádi Püspöki Levéltár dokumentumai és a korabeli sajtó információi segítettek a munkát.

A telep névadója KECSKÉS ISTVÁN (1880–1944). (1. kép) Életének és életművének tudományos feldolgozása Fári Irén nevéhez fűződik.² Szegényparaszti családban született Szegváron 1880. december 11-én, ahol elemi iskoláit is végezte. 1900-ban a szegedi közgazdasági középiskolában érettségizett. 1902-ben a Városházára került írnoknak, majd 1907-ben segéd földnyilvántartóvá, később iktatóvá nevezték ki. Ezzel párhuzamosan a Szegedi Ármentesítő és Belvízszabályozó Társulat pénztárnoka lett. Életében meghatározó szerepet játszott az I. világháború. Tartalékos századosként vonult be, a szegedi gyalogezred egyik parancsnokaként vett részt a harcokban. Isonzónál esett át a tűzkeresztségen, később is hősiiesen harcolt. Ezt a hadvezetés a Károly Csapatkereszt kitüntetés odaítélésével ismerte el. Láblövése miatt hadirokkanttá vált, ezért a háború későbbi szakaszában Szegeden teljesített szolgálatot. A Károlyi kormány megalakulása után szerelt le, és tért vissza dolgozni az Árvízmentesítő Társulathoz. A háború után kapcsolódott be igazán Kecskés István a város közéletébe, és szabad idejét teljesen sorstársai megsegítésének szentelte. Az 1920-as évek elején a HADRÖÁ (Hadirokkantak, Hadiözvegyek és Hadiárvák) Országos Nemzeti Szövetségének városi csoportjának ügyvezető igazgatója lett,³ majd a HONSZ (Hadirokkantak Országos

---

¹ MÓD 2003.

² FÁRI 2006.

³ Elnöke Somogyi Szilveszter polgármester; FÁRI 2006. 346.

Nemzeti Szövetsége) társelnökeként is aktívan dolgozott. Szintén hasznosan tevékenykedett a város törvényhatósági bizottságában, a Frontharcosok Szövetségében, tagja volt a Katolikus Körnek, a Szittyák csoportjának, a Felsővárosi Minorita rendházban működő egyháztanácsnak és a Magyar Természettudományi Társulatnak is. 1924-ben beiratkozott a Ferenc József Tudományegyetem jogi karára, ahol a végbizonyítványt 1927-ben állítja ki részére a jogi és államtudományi kar.

Kétszer házasodott. Első házasságát 1907-ben kötötte Kaszta Juliannával. Közös gyermekeik: István, Julianna, Erzsébet. Felesége halála (1919) után vette feleségül Molnár Máriát 1922-ben, akitől Zsuzsanna, Márta, Dénes nevű gyermekeik születtek. A ma is népes család a szocializmusban elszenvedett sérelmeket feledni próbálva, büszkén emlékszik Kecskés Istvánra, a rokkantak jótevőjére.

Legjelentősebbnek a szegedi hadirokkantak érdekében kifejtett tevékenységét tartjuk. „A HADRŐÁ a csökkent munkaképességű tagjainak igyekezett megfelelő megélhetési lehetőségeket keresni, valamiféle munkához juttatni őket. Kosárfonó üzemet tartott fenn, a háziipari cikkek előállítására érdekében tanfolyamokat szervezett. Trafikengedélyeket szerzett részükre, a korzói padok bérleti díjának beszedését a rokkantaknak juttatta, bicikliőrző munkát szervezett.”⁴

A munkához juttatáson kívül, legnagyobb hatású szervezői tevékenysége a hadirokkantaknak juttatott házhelyek kiosztásához fűződik.⁵ Szegeden 381 házhelyet és 591 hold bérföldet osztottak ki Kecskés István közreműködésével, amelyről a HADRŐÁ szegedi csoportja által 1930-ban kiállított díszes, köszönő oklevél tanúskodik.

A szegedi hadirokkantak 1924. május 10-én kérelemmel fordultak a város tanácsához, hogy önfeláldozó szervezési munkájában végzett teljesítményének elismeréseként róla nevezzék el a Közvágóhíd mögött létrejött telepét. Többek között megfogalmazták:

„Látván és tapasztalván azt a nagy részvétlenséget és közönyt, mellyel még a legilletékesebb helyen is fogadtak bennünket, azt a meggyőződést merítettük, hogy nem kis munka, nem csekély önmeztagadás és nem közönséges küzdelem kellett ahhoz, hogy végre, hosszú évek múltán mégis, némi megkönnyebbülésünkre

---

⁴ FÁRI 2006. 346.

⁵ FÁRI 2006. 347.

egy kis parcellához és házhelyhez jutottunk. [...] tisztelettel kérjük a tek. Tanácsot, hogy önfeláldozó vezérünk nevérol: Kecskés Istvánról, aki annyi segítséget és támogatást nyújtott és szerzett nekünk, vagyis Kecskés Istvánról neveztessek el a vágóhíd mögötti rokkant telep.”⁶

A városi tanács az elnevezéshez hozzájárult.⁷ A kezdetben Rokkant, majd Kecskés István Rokkant telep elnevezésből így lett Kecskés István telep. A hivatalos névadási ünnepségre csak 4 évvel később, 1928-ban került sor.

Kecskés István közéleti tevékenysége mellett főállásban tovább dolgozott az Árvízmentesítő Társulatnál. Különösen az 1932-es árvíz védekezési munkák szervezésével, irányításával tüntette ki magát, de jelentős részt vállalt a Fehér tó környékének rendezésében is. Időközben megromlott az egészsége. Betegsége ágyhoz kötötte, de tanácsaival, észrevételeivel mind a helyi, mind az országos szervezeteket segítette. 1944. október 5-én bekövetkezett halála nagy veszteség volt a hadirokkantaknak, Szeged városának. A HONSZ saját halottjának tekintette, koporsóját díszzászlója borította.

A szocialista városvezetés hosszú időre megfosztotta Kecskés István nevétől a telepet, míg 1992-ben az utódok – Papp Zoltán önkormányzati képviselő javaslatára – tiszteletük jeleként visszaadták az általa létrehozott telepnek azt a nevet, amelyet mindig is megérdemelt.

Országos szinten az 1920. évi XXXVI. tv. 61.§ szabályozta, hogy az igazolt hadirokkantak és azok özvegyei kaphatnak un. *járadéktelkeket* és azokra családi házakat építhetnek. Szegeden a város az 1923. évi 446. és 523. számú közgyűlési határozatai alapján 1924-ben kezdte meg a telkek kiosztását több helyen a város határában. Ezt megelőzően az igénylőkkel járadéktelki szerződést kötöttek, amelyeket jóváhagyásra az O.F.B.-hez, az Országos Földbirtokrendező Bírósághoz terjesztette föl. Az előkészítésben és a lebonyolításban a város különféle hivatalain kívül jelentős szerepe volt a szegedi

---

⁶ Magyar Nemzeti Levéltár Csongrád Megyei Levéltára (a továbbiakban: CsML) IV. B. 1406.b. 3536/1924 Szeged Város Tanácsának (a továbbiakban: SzVT) iratai

⁷ CsML IV. B. 1406. b. 3536/1924 SzVT iratai

Hadirokkantak Szövetségének is.⁸ Kecskés István közreműködésével alacsony kamatozású kölcsönhöz jutottak a hadirokkantak, aminek segítségével házat építettek maguknak.

A járadéktelek dokumentumai alapján⁹ megállapítható, hogy a szegedi hadirokkantaknak juttatott házhelyek közül az I. sorszámmal jelzett telkek a Szabadkai út bal oldalán az úgynevezett *Szérűskerti dűlőben*, a II. számú házhelyek a Szabadkai út jobb oldalán az un. *Kénytelen dűlőben* kerültek kiosztásra. Az itt fölépült házak és lakói adták Kecskés-telep magját. 1924 és 1934 között a Szérűskerti dűlő területére 106, a Kénytelen dűlőre 65 járuléktelki szerződést kötöttek. Az első számú parcellára szóló szerződést 1924. május 25-én Fogas Pálnéval kötötte a város. Az iratok között az utolsó feljegyzés 1959-ből való. A szerződés szigorú feltételeket szabott a fizetésre, megváltásra, értékesítésre. A szerződésbe foglaltak szerint a telek után évenként két részletben, az ingatlan mindenkor forgalmi értékének 4%-át kitevő összeget kellett befizetni a város pénztárába. Az összeget a nagymértékű infláció miatt búza valutában állapították meg. Az ingatlan forgalmi értékét a város tanácsa öt évenként újra megállapította. A járadéktelek megválthatta tulajdonául a telket, amelynek összege a kérelmezés idejében legutóbb fizetett évi járadék 25-szöröse. A megváltott telket el lehetett adni, „de a megváltás után is 30 évig fennmarad a kötöttsége. [...] A megváltott telket el lehet adni másnak is, mint rokkantnak, de a szerződést kötelesek a polgármester úrnak bemutatni.”¹⁰ Ezzel megakadályozhatónak vélték az egy kézbe való halmozódást. A szerződések és a hozzá csatolt iratok alapján megállapíthatjuk, hogy a kiosztott házhelyeket folyamatosan ellenőrizték, de nem minden esetben tudott a hivatal naprakész lenni. A kedvezően kialakított járadék fizetését sem tudta mindenki fizetni. Többen már a szerződést sem kötötték meg, vagy hamar lemondtak a számukra juttatott telekről. Gyakori volt az egymás közti csere telepen belül vagy más rokkant házhelyre.¹¹

---

⁸ FÁRI 2006. 347–348.

⁹ CsML Szeged város Tiszti Főügyésze iratai (a továbbiakban: SzTF) IV. B. 1441. 153–154. d.

¹⁰ CsML SzTF IV. B. 1441. 153–154. d.

¹¹ Ekkor jött létre Felsőváros szélén a Rokkant telep, Újszegeden Marostóben a József főhercegről elnevezett telep, osztottak házhelyet Gedóban, Szentmihálytelken is.

A kiosztott házhelyek szerint létrejött utcák egy kicsi, barátságos településrész kialakulásához vezettek. A Szabadkai út bal oldalán két utca és egy sor, jobb oldalán két utca és két-két sor alkotta az *Ó- vagy Öreg telepet*. (2. kép) Az utcák és házak először a telekosztás sorszámaikat viselték. Országos kezdeményezés volt már 1927-ben, hogy az addig névtelen utcáknak a történelmi Magyarország városairól, községeiről, hegyeiről, vizeiről adjanak nevet. Szegeden a város által megbízott utcanév-előkészítő bizottság a városban található névtelen utcák elnevezéséről 1934-ben döntött. Kecskés-telep utcáit a Magyarországtól elszakított Délvidék településeiről nevezték el. Így kapta nevét az Újvidéki, Zombori, Apatini utca és a Moholi sor, valamint a Csantavéri utca, Adai és Palánkai sor. Ugyanekkor lett elnevezve a Szondi utca is.¹² (Ma már Szondi György nevét viselő utcanév-táblával van jelezve. Feltételezhetően a Nyugat-Bácskában található Szond községről kapta a nevét.) A napjainkig ugyanezeket a neveket viselő utcák a telep létrejöttékor lényegesen rövidebbek voltak.¹³ A névtelen utcák korából származtathatók az idősebbek ajkán ma is élő, változatos utcanevek használata. Ezek egy része a helyzetükből adódik, más része az ott lakók nevéből származik (pl. Nyáriék utcája). A Szabadkai út mindkét oldalán lakók a másik oldalra használták a *túloldalon* kifejezést, a Szabadkai útra az *Országút, Főút (Főutca), Nagyút, Nemzetközi út, Szabadkai út* elnevezést. Az *első utca* jelenthette a főúttól jobbra vagy balra található Szondi vagy Zombori utcát is. A *Keresztsoron* vagy a „*körösztr háta mögött*” a Palánkai utcán lakókat értették/értik. A *fél utca* kifejezést az utcasorra használták többen. Az utolsó ház az utcában a *végház* volt.

Az utcákat szérűskertek, szántóföldek és vályogvető gödör vették körbe. (3. kép) A benépesülés lassan, fokozatosan ment végbe. Visszaemlékezés szerint az elsőként fölépült ház Kéri Mátyásé volt, a II/61-es portán, a mai Adai utcán. A járadéktelket 1928-ban váltotta meg (158,78 P), ugyanebben az évben vett föl kölcsönt a ház építésének befejezéséhez.¹⁴ Kéri Mátyás kőműves mester volt, az építkezések mellett a telepen működő polgári kör vezetésében is részt vett. Váradi József volt a második ház, Kecskés telep I/82-es számú járadéktelkét

---

¹² PÉTER 1974. 29.

¹³ CsML Szeged Város Építési Terveinek és Iratainak Gyűjteménye (a továbbiakban: SzVÉTIGY) XV. 2. b. 140. d.

¹⁴ CsML SzVÉTIGY XV. 2. b. 140. d.

1929-ben váltotta meg (92,27 P).¹⁵ Bata József háza 1926-ban épült, tört tetővel, a konyhát a nyitott gang lezárásával alakították ki. Az első beköltöző lakók között volt id. Varga János (Kecskéstelep 50, ma Csatavéri u. 13.). Mint korelnök, ő nyitotta meg a Kecskéstelepi Polgári Kör alakuló gyűlését 1926-ban. 1926-os adat szerint a telep teljes kiépítését az odavezető, minden időben járható gyalogút hiánya is késleltette.¹⁶ Ennek elkészülte után, 1926-ban folygorsult a telepen az építkezés. „Eddig kb. 46 házhelyen épült fel már a lakás és összesen kb. 200 lelket foglal magába.”¹⁷ 1927 márciusi adat szerint 51 elkészült és 6 épülő házról van tudomásunk, 245 + 23 fő lakossal, akik közül 4 családban volt hadiözvegy a családfő. A kimutatás szerint 9 fővel érkezett a telepre két család (Jurka Béla és Süli Mihály), 8 fővel három család (Bába Szabó János, Gombos József és Kéri Mátyás), 7 fővel hét család (Nyári Imre, Farkas József, Molnár József, Fodor Mihály, Zsiván János, Tóth Antalné). Az Alsóvárosi feketeföldek lakóit (3 ház 15 fővel) is itt sorolják föl. Közülük került ki az útkaparó (Pataki József) és a szérűskerti csósz (Csiszár János).¹⁸ Az 1928-as telepavató ünnepségről tudósító újságírók mintegy 100 megépült házról írnak. A második világháború után 160 ház lakóiról van tudomásunk.¹⁹

Az építkező járadéktelkesek közül többen bankhitelt vettek föl, amelyhez a város engedélyére volt szükség. Segítette az építkezést az 1927-ben megalakult Falusi Kislakásépítő Szövetkezet, közismert nevén a Faksz, amely hitelt nyújtott, de nem készpénzben, hanem építőanyagban.²⁰ Az így épült házakon elhelyezett kis fém táblácskák jelezték: *ez faksz kölcsönös ház*. A járadéktelekre jogosultak többségében megépítették házaikat, s letelepedtek. Mások eladták megváltott telkeiket. Előfordult, hogy a házhelyhez jutott rokkantnak nem volt szándékában építkezni, s a szigorú szabályok kijátszására, előre megegyezett a ház leendő tulajdonosával az átruházásról.

A járadéktelki szerződések iratai között talált dokumentumok arról tanúskodnak, hogy eredetileg a rokkant telkeken egyöntetű épületeket képzeltek el a város illetékesei. Ez csak részben valósult

---

¹⁵ CsML SzVÉTIGY XV. 2. b. 140. d.

¹⁶ CsML SzVT iratai IV. B. 1406. b. 6366/925.

¹⁷ CsML Tanácsülés iratai (a továbbiakban: Ti.) IV. B. 1406. b. 8096/926

¹⁸ CsML Ti IV. B. 1406. b. 8096/926

¹⁹ Szegedi Havi Boldogasszony 1928. augusztus 12. Névjegyzék a nemzetgyűlési választásokról 1945, Tombác család tulajdona

²⁰ Vasárnap, 1927. március, www.huszadikszazad.hu

meg. Kecskés-telepen az elkészült házak többsége kicsi, alacsony, 1-2 szobás, vert vagy vályogfalú építmény volt. Az utcafrontra egyaránt épültek véges és fordított házak, kicsi ablakokkal, amelyekben zsúfoltan éltek. (4–5. kép) A kezdetben nyitott gangot a későbbiekben zárttá alakították. A szobák földesek ill. hajópadlósak voltak. A portákat általában léckerítés választotta el egymástól. A régi házak többségét az utódok lebontották, újat, modernebbet építettek helyette. A megmaradtakat is átalakították, modernizálták.

A közművesítés lassan ment végbe. A kezdeti nehézségek és a mindennapi problémák megoldásában Kecskés István és a HONSZ minden segítséget megadtak. A *gyalogjárda* kiépítése 1926. januárra, az új *ártézi kút*,²¹ utcai kifolyók nélkül 1928-ban készült el. Az áramszolgáltatás hálózatát 1933-ban építették ki a telepen,²² de az iskolába is csak 1940-ben adta meg a polgármesteri hivatal az engedélyt a bevezetésére.²³ A villanyvilágítás nehezen ért el a lakosokhoz, a házak többségébe az 50-es évek elején vezették be.

A közösségi élet legfőbb szervezője 1948-as megszüntetéséig a *Szeged Kecskéstelepi Polgári Kör* (6. kép) volt. A telep életének nincs olyan területe, mozzanata, amelynek részese, indítványozója és kivitelezése ne kapcsolódna Kecskés István személyéhez, ezzel együtt a Polgári Körhöz. Kecskés István magát a róla elnevezett telep védnökének, az itt lakók pedig őt védelmezőjének tekintették. A Polgári Kör alakuló közgyűlését 42 taggal 1926. február 14-én tartotta. Célját az alapszabályban határozta meg:

„Szeged-Kecskéstelep keresztény nemzeti alapon álló polgáraiból oly erkölcsi testületet alkotni, mely a törvények és törvényerejű rendeletek korlátai között mindent elkövet a tagok szellemi, társadalmi és anyagi jólétének, valamint vallásos és hazafias érzületének, az összetartozandóság érzésének ápolása, fejlesztése, erkölceinek nemesítése, szakismeretek terjesztése s a tagok gazdasági irányban való művelése mellett Kecskéstelep felvirágoztatása érdekében. [...] Célját helyi és fővárosi politikai és szaklapok járatása, könyvtára, társas összejövetelek, felolvasások, értekezések, szónoklatok s alkalmilag

---

²¹ CsML IV. B. SZVT iratai 8096/926

²² TAMASI 1994. 437.

²³ CsML SzISz/b. 148/1940

kertgazdasági, állattenyésztési és háziipari tanfolyamok által kívánja elérni.”²⁴

A telep életének alakításában és szervezésében a Polgári Kör mellett, vele karöltve a *vallási közösségeknek* volt jelentős szerepe. *P. Schneider Vencel* (1896–1985) ferences plébános, mint a telep plébánosa, de mint rendházfőnök is a hitélet minden területén kész volt segítséget nyújtani, részese volt a telep eseményeinek.

Az első, legfontosabb esemény a telep életében *1928. augusztus 12-én a telepavató*, a háborúban elesett hősöknek fölállított *kereszt - és a polgári kör díszzászlójának szentelési ünnepélye volt*. Az ünnepség központja a felavatandó kőkereszt és a mellette felállított díszsátor volt. P. Vencel tartotta a szentmisét, utána fölszentelte a gyönyörű, virágokkal díszített kőkeresztet, amit díszközgyűlés követett. A díszközgyűlés a Himnusz eléneklésével ért véget, ami után ünnepélyes felvonulás következett 57 pár koszorúleány és legény részvételével. Az eseménysort este bankett zárta.²⁵ *A hősök keresztje*, helyiek nyelvén *a körösz*, a telep központja, annak szimbóluma volt. A régi telep lakossága a kereszt körül tartotta ünnepeit. Kecskés-telep lakói a mai napig gondozzák az emlékművet, különös figyelmet fordítva rá halottak napja környékén.

A betelepüléssel párhuzamosan történt az intézményi hálózat kialakulása. A közösségi intézmények közül elsőnek az elemi iskola felépítésére került sor a Klebelsberg - iskolafejlesztési program keretében. A tanítás az 1928. okt. 5-én kezdődött meg. Ebben az iskolában folyt a tanítás 1964-ig, az új, 8 tantermes „nagy iskola” fölépüléséig. Mészáros Béla vezető tanító év végi jelentésében az iskola megépülésének jelentőségét és szükségességét így fogalmazta meg:

„Az iskola felépülése valóban jótétemény és áldás volt a telep lakosságára és tanköteles korú gyermekeire, mert a nagy távolságra eső Alsóvárosi községi elemi iskolába való bejárás a szegény sorsú hadirokkant szülők hiányosan öltözött gyermekeinek egészségére különösen esős és hideg téli időben

---

²⁴ CsML IV. B. 1444. Szeged város egyesületi alapszabályok gyűjteménye 1874-1942/1950. 8. d.

²⁵ *Szegedi Új Nemzedék* 1928. augusztus 14. 2.

nagyon veszedelmes volt. A rendes beiskolázás elé is leküzdhetetlen akadályokat állított.”²⁶

Értékelése szociológiai pontossággal tükrözi a telep szociális helyzetét, reális képet festve a telepen élők anyagi helyzetéről, az általános szegénységről.

Az iskola közösségépítő tevékenységét meghatározták az iskola pedagógusai. Kiemelkedő pedagógus személyiségek voltak a korai telep életében *Kréterné Kecskés Irén* és *Cserny János*. A tanórák megtartásán kívül mindketten tevékenyen vettek részt a telep mindennapjaiban és kulturális életében. 1930-ban harangot és oltárképet szenteltek az iskolában, majd 1931-ben az oltárfülke/iskolakápolna kialakításával megteremtődött az egyházi szertartások méltó helye, s lehetővé vált *a vallási közösségek*, hitbuzgalmi egyesületek létrejötte Kecskés-telepen. A vallási közösségek közül a legnagyobb hatású munkát az *Oltáregyesület* tagjai fejtették ki, létrejöttét az iskola tanítói kezdeményezték. A *Kis Szent Teréz Leánykör* tagjai aktívan bekapcsolódtak a telep életébe.

A HONSZ szegedi tagozata és a Polgári Kör szervezte meg a telep részére saját kultúrházuk fölépítését 1938-39-ben. A kultúrházban 700 kötetes könyvtárral is rendelkező, külön kör-szobát alakítottak ki. Évente egyszer társas vacsorát rendeztek, eleinte a Kónya kocsmában, majd a kultúrházban.²⁷ A Polgári Kör szervezésében alakult meg 1930. szeptemberében a *Kecskés-telepi Önkéntes Tűzoltó Testület*,²⁸ melynek létrehozását a szérűskertek közelsége tette indokolttá, de fontos szempont volt a hadirokkantak házainak tűzvédelemtől való védelme is. Kecskés-telepen működött *vonószenekar*, de jelentősebb volt a Polgári Kör szervezésében működő *Kecskés-telepi Dalárda* Cserny János tanító vezetésével. Sikerral szerepeltek a telepi és az alsóvárosi ünnepeken.

Összegzésként elmondhatjuk, hogy a 90 éves telep eddigi történetének legnehezebb időszaka az első két évtized volt: a városi bérföldeken kiosztott házhelyekből ki kellett alakítani egy településrészt

---

²⁶ CsML Szeged Város Községi Iskolaszékének iratai SzISz/a-b IV. B.1432.a.b.

²⁷ A Kultúrházról megjegyzendő, hogy kisebb-nagyobb átalakítások mellett az épület alapszerkezete, lényegi infrastruktúrája 75 éven át szinte változatlan maradt!

²⁸ CsML XIV. Szeged Város Tanácsülésének iratai 7426/1930

infrastruktúráját és közösségét. A betelepüléssel párhuzamosan történt az intézményi hálózat kialakulása. Az intézményi hálózat létrejötte biztosította a településrész közösségi életének színtereit. A lakók számára a beilleszkedés és egymás elfogadásának időszaka volt. A vallási közösségekben élénk kulturális tevékenység alakult ki, a közös célok megvalósítása segítette egymás megismerését. Ehhez segítséget nyújtott a Kecskéstelepi Polgári Kör, valamint a létrejött vallási közösségek sokasága. A nehézségek ellenére, vagy éppen annak köszönhetően egymásra figyelő, egymást segítő embereket ismertünk meg az östelepiek információiból és a dokumentumokból. Az emberi kapcsolatokat a közös tennivalók, az együttgondolkodás és munkálkodás határozta meg.

IRODALOM

BALÁZS Imre

2003 *Béketelep története. Szeged legrégebbi lakótelepe.* Bába és Társai Kiadó, Szeged.

FÁRI Irén

2006 Kecskés István, az I. világháborús rokkantak pártfogója, Szeged–Kecskéstelep megszervezője. *Múzeumi kutatások Csongrád megyében 2005.* 345–352.

MÓD László

2003 *Útmenti keresztek Szeged telepein.* Szeged (kézirat)

NOVÁK Ákos

1994 Településfejlődés. In: Serfőző Lajos (szerk.): *Szeged története 4.* Somogyi Könyvtár, Szeged. 212–237.

PÉTER László

1974 *Szeged utcanevői.* Szeged Megyei Jogú Város Tanácsa Végrehajtó Bizottságának Igazgatási Osztálya, Szeged.

SZABÓ Tibor

- 1994 Oktatás, tudomány, közművelődés. In: Serfőző Lajos (szerk.): *Szeged története 4.* Somogyi Könyvtár, Szeged. 535–597

TAMASI Mihály

- 1994 A világgazdasági válság és hatása a város életére. In: Serfőző Lajos (szerk.): *Szeged története 4.* Somogyi Könyvtár, Szeged. 394–446.

ÚJSZÁSZI Ilona

- 2001 A rokkantak jótévedjéről nevezték el Kecskés – telepet. Családi legendárium. *Délmagyarország* 2001. február 24. Stefánia I.

ÚJVÁRI Edit (szerk.)

- 2007 *Szeged-Klebelsberg-telep története.* A Klebelsberg-telepi Polgári Kör Közhasznú Egyesület, Szeged.

VASS Erika

- 2007 A ferencesek közösségformáló szerepe Alsóvároson a két világháború között. In: Kiss István Didák – Vass Erika (szerk.): *Szemelvények a szegedi-alsóvárosi ferencesek ötszáz éves történetéből.* Studia Franciscana Hungarica Magyar Ferences Tanulmányok 1. Magyarok Nagyasszonya Ferences Rendtartomány – Ferences Rendház, Budapest–Szeged. 109–128.

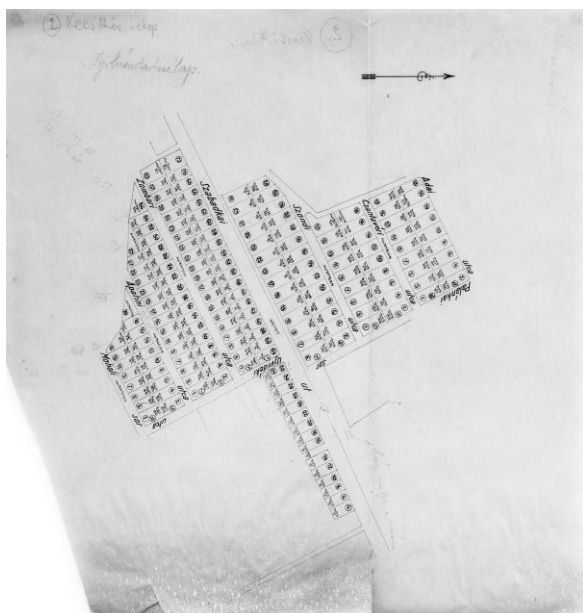
MARKOS, GYÖNGYI

A TOWNPART WAS BORN: SZEGED-KECSKÉS ISTVÁN QUARTER

Kecskés István telep is located in the Southern part of Szeged, on both sides of Szabadkai road. The creation of this district of the town, which provides home for 3000 people today, is connected to the World War I. After the war building sites were granted to disabled soldiers, war widows and war orphans, in accordance with the §61 of the law XXXVI/1920. In Szeged the allotment of building sites started in 1924. With the help of István Kecskés, a disabled captain, 381 building sites and 337 hectares of city-owned land was distributed altogether. Out of these, 171 building sites were allotted between 1924 and 1934 in the area that is known as Kecskés István telep today and 160 houses were built before the World War II. In my study I describe the help these unfortunate people received to build their houses, the development of infrastructure (pavement, drinking water, electricity) as well as the development of the social life within the community.

Kecskés István (1880-1944) a telep alapítója.
Igazolványkép 1935-ből

Kecskés-telep térképe a telekosztás sorszámaival, de már utcanevekkel.

Libát terelő gyermek a vályogvető gödörnél, háttérben a Palánkai sor, kb. az 1940-es évek eleje

A Zombori utca utolsó háza volt, kis paddal az utcán.

Szondi utcai ház. Szemenyei Sándor felvétele.

KECSKÉSTELEPI POLGÁRI KÖR TISZTIKARA ÉS VÁLASZTMÁNYA 1939.

A Kecskéstelepi Polgári Kör tisztikara és választmánya 1939-ben.